

Opus Johna Galliana kao polazište za modnu ilustraciju

Aračić, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:864211>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-12**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNI I MODNI DIZAJN

ZAVRŠNI RAD

**OPUS JOHNA GALLIANA KAO POLAZIŠTE ZA MODNU
ILUSTRACIJU**

FILIP ARAČIĆ

Zagreb, kolovoz 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

**OPUS JOHNA GALLIANA KAO POLAZIŠTE ZA MODNU
ILUSTRACIJU**

izv. prof. art. PAULINA JAZVIĆ

FILIP ARAČIĆ

11279/TMD

Zagreb, kolovoz 2023.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
Department of Textile and Clothing Design

FINAL THESIS

**THE WORK OF JOHN GALLIANO AS A STARTING POINT FOR
FASHION ILLUSTRATION**

PAULINA JAZVIĆ, Assoc. Prof. Art

FILIP ARAČIĆ

11279/TMD

Zagreb, August 2022.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA:

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Broj stranica: 37

Broj slika: 41

Broj literaturnih izvora: 16

Broj likovnih ostvarenja: 15

Mentor/ica: izv. prof. art. Paulina Jazvić, ak. Slik.

Članovi povjerenstva:

Doc. art. Ivana Mrčela, mag. art., predsjednik/ica

Izv. prof. art. Paulina Jazvić, ak. slik., član/ica

Doc. Dr. sc. Blaženska Brlobašić Šajatović, član/ica

Doc. art. Marin Sovar, ak. slik. graf., zamjenik člana/ice

Datum predaje: _____

Datum obrane: _____

Ocjena: _____

SAŽETAK

Ovim radom istražuje se bogato stvaralaštvo modnog dizajnera Johna Galliana od studentskih dana pa sve do danas. Njegov je rad ispunjen povijesnim utjecajima i kulturalnim referencama na različite etničke grupe svijeta, obogaćen velikim umijećem, talentom i kreativnosti. Nezaboravne modne revije dodatno obogaćuju narativnu prirodu njegovih kolekcija koje s godinama postaju sve više ekstravagantne. Prepoznatljivi elementi poput romantičnosti, povijesnog kostima i teatralnosti poput lajtmotiva se isprepliću s različitom tematikom kroz godine. Upravo je ta mogućnost da se kroz godine svojim dizajnom prilagodi aktualnom vremenu bez da pritom žrtvuje vlastiti kreativni izričaj ono što Galliana ističe kao dizajnera. Svojom je maštovitosti promijenio lice *couture* industrije, uzdižući ju na nove visine između granica mode i umjetnosti. Modnu je kuću Christian Dior prilagodio novom mileniju i postavio standarde kakvima se modni dizajneri i danas uspoređuju. Sve to Galliana čini jednim od najznačajnijih modnih dizajnera naših, ali i svih vremena.

Ključne riječi: John Galliano, Dior, visoka moda, kostim, avangarda, teatralnost

ABSTRACT

This thesis focuses on the rich oeuvre of fashion designer John Galliano, from faculty to present day. His work is filled with historical influences and cultural references to various ethnic groups of the world, enriched by great skill, talent and creativity. Unforgettable runway presentations further enriched the narrative nature of his collections, which became more extravagant with every passing year. Recognisable elements such as romanticism, historical costume and theatricality intertwine like a leitmotif throughout various themes over the years. The ability for adaptation of his design to current times without sacrificing creative vision is what sets him apart as a designer. With immense creativity he changed the face of the couture industry, raising it to new heights above the limits of fashion and art. He transformed the fashion house of Christian Dior and took it into the new millennium, creating a standard to which designers are compared to this day. All of that is what makes John Galliano one of the most significant fashion designer of our and of all time.

Keywords: John Galliano, Dior, high fashion, costume, avant-garde, theatricality

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Teorijski dio.....	2
Tko je John Galliano?	2
Usponi i padovi kroz desetljeća	3
3. Vlastito likovno ostvarenje	18
Ciklus ilustracija Paperdoll Heaven	18
4. Zaključak.....	34
5. Literatura	35
6. Prilozi.....	36

1. Uvod

John Galliano s razlogom se smatra jednim od najznačajnijih suvremenih modnih dizajnera. Njegov rad proteže se kroz čak pet desetljeća fantastičnih kolekcija kojima obilježava vrijeme svoga djelovanja, duboko inspiriran elementima povijesnog kostima povezuje prošlost i sadašnjost te stvara nadu za budućnost. Unikatan je po svome pristupu dizajnu koji se uvelike razlikuje od njegovih suvremenika, argumentirano sličan jedino stvaralaštvu britanske dizajnerice Vivienne Westwood po fascinaciji povijesnim i romantičnim, ali nedvojbeno jedinstven u svome vlastitom kreativnom izrazu. Upravo je to predmet istraživanja u ovom radu, njegova svestranost i predanost umjetnosti mode, ali i tehničkom pristupu samoj izradi odjeće čijom se kvalitetom Galliano od samoga početka može ponositi. Prateći kronološki njegov rad kroz filter četiri prestižne modne kuće, cilj je doći do temeljite analize njegovog kreativnog vokabulara i izdvojiti ključne elemente koji ga definiraju te iste ilustrirati kroz selekciju najznačajnijih trenutaka karijere.

2. Teorijski dio

Tko je John Galliano?

John Charles Galliano rođen je u britanskom prekomorskom teritoriju Gibraltar, smještenom na samom rubu između kontinenta Europe i Afrike. Geografski se preciznije radi o području na istoimenom tjesnacu na jugu Pirenejskog poluotoka, između Atlantskog oceana i Sredozemnog mora. Zbog takvog položaja, u Gibraltaru se sastaje mnoštvo raznolikih kulturnih utjecaja koji se stapaju u bogatu cjelinu. Tako je i Galliano od malih nogu otkriven ljepoti prirode Mediterana, mirisima začina i bilja s lokalnih marketa, tepisima i sagovima obogaćenih šarenim bojama i teksturama sjevernoafričkih te španjolskih tekstila koji su na njega ostavili trajni utisak. (Taylor, 2020: 11). Napustio je Gibraltar sa samo šest godina kada se obitelj seli u Ujedinjeno Kraljevstvo radi boljih prilika i mogućnosti za Johna i njegove dvije sestre. Deset godina kasnije kao mladić nadaren za jezike i umjetnost započinje školovanje u City of East London College gdje svoju edukaciju fokusira na jezike, ali po savjetu profesora koji primjećuju njegov prirodni talent za crtanje odlučuje promijeniti smjer te odlazi na Central Saint Martins School of Art.

Slika 1. John Galliano

Ondje Galliano pokazuje izniman talent za modnu ilustraciju kojom se planira baviti, ali ponovno pod utjecajem profesora na fakultetu pristaje svoje kreacije pretvoriti u pravu odjeću čime započinje njegova modna priča. Unatoč tome što je karijeru ilustratora zamijenio dizajnom, ljubav prema ilustraciji lako se očituje u dramatičnim siluetama i proporcijama koje obilježavaju njegovu čitavu karijeru.

Usponi i padovi kroz desetljeća

Unatoč tome što je pamćen kao jedan od najuspješnijih modnih dizajnera još od devedesetih godina dvadesetog stoljeća, Gallianova je karijera poput većine dizajnera puna uspona i padova. Radilo se o financijskim poteškoćama, kreativnim blokadama ili potresnim skandalima, njegov trud i kreativnost ga konstantno podižu iz pepela poput feniksa te uzdižu na nove i neotkrivene visine.

1980. – početak karijere

Osamdesete godine dvadesetog stoljeća predstavljaju početak i najranije faze stvaralaštva Johna Galliana. Prema savjetu profesora na sveučilištu Galliano svoje modne ilustracije realizira u gotovi proizvod te u lipnju 1984. godine predstavlja svoj završni rad, ujedno i svoju prvu modnu kolekciju. Kolekcija je prezentirana u sklopu modne revije s ostalim studentima na St Martins-u, na ukupno tri prikazivanja tijekom dana za ostale studente, poznanike i važne kontakte u industriji. Nakon prvog prikazivanja njegova je kolekcija premještena na posljednje mjesto koje je generalno bilo rezervirano za najbolju prezentaciju. Uz mnogobrojne pohvale i aplauz, Gallianova je kolekcija zadobila pažnju poznate vlasnice uspješnog Londonskog butika *Browns*, Joan Burstein. Ona je prva pružila potporu njegovim kreacijama te ih već nekoliko dana nakon prezentacije smjestila u sami izlog butika, gdje su zalihe brzo ponestale te je nespremni Galliano iz vlastitog doma morao pokrenuti proizvodnju uz pomoć obitelji i prijatelja koji su mu neumorno pružali pomoć i podršku.

Slika 2. etiketa iz kolekcije *Les Incroyables*

Slika 3. prva službena etiketa sa logotipom

Inspiraciju za svoju prvu kolekciju Galliano pronalazi u povijesnom kostimu, što na samom početku postavlja temeljnu notu njegova budućeg rada. Kolekciju je nazvao "Les Incroyables"

prema pariškoj supkulturi modno osviještene pariške aristokratske mladeži iz osamnaestog stoljeća. Naziv *Incroyables* dolazi od francuske riječi koja u prijevodu znači nevjerojatni te se odnosi na mladiće, dok su žene nazivali *Merveilleuses* što znači čudesne. Takvi nazivi odnosili su se na njihov ekstravagantan i luksuzan stil odijevanja prema kojemu su se isticali u znaku protesta Jakobinskoj diktaturi. Od njih Galliano preuzima nekoliko elemenata odijevanja za svoju debitantsku kolekciju, uključujući jarko obojene prsluke, prozirne košulje boje bjelokosti rezane u jednostavnom T-obliku iz osamnaestog stoljeća s produženim rukavima i prenaplašenim manšetama te raznovrsne modne dodatke uključujući oglavlja i vrpce povezane oko vrata. (Taylor, 2020: 15) Njegov se izbor inspiracije također može razumjeti kao odgovor na rad suvremenih dizajnera, koji su tada većinski bili fokusirani na jednostavnost forme i elegantne siluete. Osim elemenata povijesnog kostima, Galliano inspiraciju također prolazi u Japanskoj kulturi iz koje posuđuje oblik kimona za predimenzionirane kapute izrađene od jeftinijih materijala poput vune. Unatoč tome što naziv kolekcije predlaže da se radi o muškoj modi, odjeća je predstavljena kao unisex te su reviju nosili i muški i ženski modeli.

Slike 4. i 5. Kolekcija *Les Incroyables*, 1984

Nedugo zatim dobio je financijsku potporu za veću proizvodnju od mladog trgovca Johanna Bruna, koji je htio napraviti narudžbu odjeće za vlastiti butik nakon što ga je zadivio Gallianov izlog u *Browns*-u. Tim je novcem Galliano uspio pronaći studio, osigurati tkaninu i zaposliti iskusne radnike te tako službeno započeti obrt pod vlastitim imenom. Kroz svoje iduće kolekcije provlači sličnu tematiku spoja različitih kultura i povijesnih utjecaja povezanih u složenu, slojevitou te precizno izrađenu i često predimenzioniranu odjeću. Svoju

prvu komercijalnu modnu reviju prezentirao je u ožujku 1985. godine, s jesenskom kolekcijom pod nazivom "The Ludic Game". U kolekciji je predstavio 69 outfita uglavnom inspiriranih romanom *Noći u cirkusu* engleske spisateljice Angele Carter. Odjeća je kao i u prethodnim kolekcijama bila unisex te je detaljno izrađena od skupljih materijala koje mu je omogućila financijska potpora i uspjeh prethodnih prezentacija. Unatoč tome što je tek prethodne godine prezentirao svoju prvu kolekciju kao student, Galliano je već 1985. godine postao glavna atrakcija tjedna mode te je odaziv na njegovu reviju bio toliki da se kolekcija prezentirala dva puta na dan. (Taylor, 2020: 26). Iako od samoga početka pokazuje neizmjeran talent za krojenje i izradu kompleksnih komada odjeće, najveći komercijalni uspjeh donose mu jednostavniji komadi koje je lakše inkorporirati u svakidašnje odijevanje. To Galliano ne sprečava da sa svakom kolekcijom predstavi tematsku fantaziju o izgubljenim vremenima i nedostižnim svjetovima koji obogaćuju odjevne predmete unikatnom naracijom. No time ne ostvaruje zaradu kakvu je Brun od njega očekivao, zbog čega rastu tenzije između kreativnog studija i trgovca. Gallianove avangardne kreacije bile su nefunkcionalne u svakodnevici te se zbog toga nisu prodavale, dok je njihova produkcija bila vrlo skupa zbog finih tkanina i luksuznih dodataka na kojima je Galliano inzistirao. Zbog toga je Johann Brun 1986. prekinuo suradnju s Gallianom nakon neuspjeha jesenske kolekcije koja nikada nije u potpunosti proizvedena. Samo nekoliko dana nakon prezentacije u ožujku, Galliano je izbačen iz studija te je njegov obrt službeno zatvoren. Spas pronalazi u moćnom britanskom poduzetniku, Pederu Bertelsenu, vlasniku tvrtke Aguecheek koja se bavila ulaganjem u mlade nade modne industrije. Prema novom sporazumu sa Bertelsenom, Galliano će kreirati isključivo žensku liniju nosive odjeće, bez ekscesivnih detalja. U samo osam tjedana Galliano i njegov tim stvaraju kolekciju koja je po nuždi pojednostavljena s fokusom na dvodijelna odijela od mekane viskoze s drapiranim suknjama visokoga struka. Ponavljaju se i uspješni elementi te komadi iz prethodnih kolekcija poput kružnog kroja, namreškano kopčanje, džemper haljine te suknje s faldama Y-oblika. (Taylor, 2020: 42). Po prvi put koristi *bias cut*, kosi kraj koji se reže pod kutem od četrdeset i pet stupnjeva na tkanom materijalu te tkanini daje karakteristično elastično rastezanje. Koristi se za naglašavanje konture tijela te daje blage nabore. (Morton). U kasnijoj karijeri je Galliano *bias cut* preuzeo kao jedan od prepoznatljivih elemenata svoga brenda. Iako je njegova originalna estetika uvelike razvodnjena, Galliano se i dalje poigrava neobičnim elementima i povijesnim motivima u svojim kreacijama koje do kraja osamdesetih godina nastavljaju u komercijalnom smjeru, što je rezultiralo uspjehom i financijskom stabilnošću. U svojim narednim kolekcijama pronalazi kompromis između svog kaotičnog kreativnog izričaja i komercijalne mode nužne za

opstanak biznisa. Nakon prezentacije svoje komercijalno najuspješnije proljetne kolekcije 1988. godine, Galliano prima prestižnu nagradu za dizajnera godine od Britanskog modnog vijeća. No već sljedeće godine dolazi do novih poteškoća kada mediji negativno recenziraju njegove kolekcije, što se odrazilo i u prodaji. Ponovno troškovi skupocjenih materijala i kompleksne produkcije ne odgovaraju prihodima te je Galliano suočen sa strogim restrikcijama koje dodatno narušavaju njegov kreativni izričaj.

Slika 6. Fotografija Javiera Vallhonrata iz 1988. godine

1990. – stvaranje povijesti

Unatoč priznatim i popularnim kolekcijama koje je prezentirao krajem devedesetih, početak desetljeća Gallianu nije bio jednako zahvalan. Već prva kolekcija predstavljena za proljeće 1990. godine bila je veliki neuspjeh. Bilo je evidentno da Galliano pokušava svim snagama otkriti stil koji bi zadovoljio i komercijalne potrebe i njegovu vlastitu potrebu za ekspresijom, što je rezultiralo u kaotičnom kontrastu različitih tema i ideja koje ne funkcioniraju u sklopu jedinstvene kolekcije. Uz Bertelsenovu podršku, Galliano je svoju iduću sezonu predstavio po prvi put u Parizu, u nadi za većim dosegom i uspjehom. Kolekcija se sastojala od elegantnih kaputa, jahačkih hlača i šešira kojima stvara viziju mačevalca iz osamnaestog stoljeća. Kolekciju je zatvorio u modernijem, sportskom izdanju s kričavim jaknama i motivom animiranog lika *Bugs Bunny*-ja, od animacijskog studija Warner Bros koji je sponzorirao kolekciju. (Taylor, 2020: 74). Kolekcija je ostvarila uspjeh i u prodaji i medijima.

Nakon toga Galliano ponovno naginje prema svojim avangardnim korijenima koji još uvijek ne rezultiraju komercijalnim uspjehom. Kolekcije nisu pozitivno primljene od strane medija te je Bertelsen imao velikih poteškoća u prodaji odjeće. Nakon što je 1992. godine prezentirao kontroverznu kolekciju "Josephine Bonapart meets Lolita" u kojoj su modeli vrlo oskudno odjeveni u donje rublje, providne haljine i pohabane komade paradirali modnom pistom, Bertelsen je konačno povukao sredstva i prekinuo suradnju s Gallianom. Time je njegov obrt po drugi put privremeno zatvoren. Kreacije su bile previše ekstremne za tadašnju javnost i niti jedan trgovac nije bio spreman za takav financijski rizik, zbog čega kolekcija nikada nije došla do proizvodnje.

Slike 7., 8. i 9. proljetna kolekcija 1992. godine

U pomoć mu ovoga puta dolazi marokanski dizajner i poduzetnik, Faycal Amor, koji Galliana podiže na noge svojim financijskim doprinosom te mu pruža slobodu eksperimentiranja s kvalitetnim tkaninama i novi prostor za studio. Nakon što je prethodnu sezonu propustio zbog nedostatka financijske potpore, bilo je nužno da njegova iduća kolekcija ostvari uspjeh. Svoju proljetnu kolekciju 1993. godine predstavio je kroz likove glamuroznih pirata, odjevenih u romantične *bias cut* haljine te jaknama i steznicima bogatih tekstura s elementima različitih povijesnih utjecaja. Evidentna je bila i tada već očekivana vrhunska kvaliteta izrade odjeće od finih materijala, uključujući specifično tkane tkanine sa slamkastim efektom, želatinom prekrivene organze te inovativni spoj između satena i kože korišten za izradu hlača i tradicionalnih kineskih haljina. (Taylor, 2020: 88).

Slika 10. *Filibustier* kaput od finih materijala sa vidljivim unutarnjim šavovima

Publika je bila zadivljena Gallianovom teatralnom prezentacijom i sanjivim pristupom visokoj modi te je počeo privlačiti *couture* klijentelu. Također je po prvi put zadobio podršku Anne Wintour, utjecajne glavne urednice američkog *Vogue* časopisa koja je njegovoj kolekciji posvetila čitav editorijal u izdanju za ožujak 1993. godine. Takav oblik potpore dobro je došao njegovom biznisu s obzirom na to da u to vrijeme nije imao budžet za reklamiranje.

Unatoč uspjehu kolekcije, zarada nije bila onakvom kakvu je Amor zahtijevao te je nakon samo jedne sezone povukao financije, uzrokujući još jednu propuštenu sezonu za Galliana. Njegov povratak na scenu nastupio je s proljetnom kolekcijom za 1994. godinu, zahvaljujući financijskoj potpori imućnih *couture* klijentica. Ponovno je pripremio romantičnu kolekciju prepunu snova i fantazija, ovoga puta za temu uzimajući bajke. Kolekciju je nazvao "Princess Lucretia" koja je svojim krinolinama i ukrašenim haljinicama otvoreno pružala suprotnost minimalističkoj modi i *grunge* pokretu svoga vremena. Inspiraciju je pronašao u carskoj

obitelji Romanov, prema čijoj je priči zamislio rusku princezu u bijegu. Prema tome su tijekom prezentacije modeli pružili teatralan performans trčeći niz pistu, prestravljenih lica, spuštenih naramenica podižući masivne krinoline dok su se u pozadini mogli čuti zvukovi zavijanja vukova, dodatno osnažujući narativnu prirodu kolekcije. S obzirom na to da krinoline nisu bile nosive, komercijalni uspjeh su mu donijele sada već klasične graciozne *bias cut* haljine, siluetom nalik modi tridesetih godina dvadesetog stoljeća te je kolekcija smatrana trijumfom. Te je iste godine Galliano postao članom *La Chambre Syndicale de la Haute Couture*, upravljačkim tijelom francuske modne industrije koje mu je otvorilo priliku da postane službeni *couturier* i osnuje vlastitu kuću visoke mode u Parizu. Jedina prepreka u ostvarenju toga sna ostaju mu financijska sredstva.

U očajnoj potrazi za idućim financijskim partnerom, uz veliku pomoć Anne Wintour i André Leon Talleya, Galliano odlazi u New York kako bi upoznao potencijalne investitore Johna Bulta i Marka Ricea, s kojima naposljetku uspijeva sklopiti ugovor. S novim studijem i odanim timom te s pomoću Talleya, Galliano je u samo tri tjedna uspio realizirati ključnu kolekciju svoje karijere. Prezentirao je samo osamnaest kreacija za jesen 1994. godine, većinski izrađene od crnog saten krepa, organze i svile sa samo dva outfita nježno ružičaste boje. Kolekcija se sastojala od preciznih odijela inspiriranih krojevima tridesetih i četrdesetih godina dvadesetog stoljeća te varijacija na japanski kimono, skraćenog do mini verzije u ulozi haljina i kaputa s vezenim obi remenima. Nekarakteristično minimalističku kolekciju Galliano je nadopunio sandalama s remenčićima te upečatljivim oglavljima u stilu gejši. Kolekcija je bila veliki komercijalni uspjeh te je zadovoljila sva očekivanja financijskih partnera, također Gallianu zarađujući drugu nagradu za dizajnera godine. 1994. je time postala njegova najuspješnija godina karijere, do tada.

Slike 11., 12. i 13. Prezentacija jesenske kolekcije 1994. godine

Zahvaljujući uspjehu te kolekcije, Galliano je sada imao svoj prvi pariški atelje, odane *couture* klijente i mjesto u povijesti visoke modne industrije. Njegov uspjeh nastavio se i u idućim kolekcijama, zahvaljujući neizmjernom talentu, kreativnosti i predanosti kvaliteti i detaljima po kojima je do danas ostao zapamćen.

Idući veliki korak u karijeri nastupio je već 1995. godine kada je Galliano proglašen kao zamjenik Huberta de Givenchyja kao kreativni direktor poznate modne kuće Givenchy. Na svojoj je novoj poziciji Galliano morao kreirati dvije sezonske kolekcije, dvije međusezonske te dvije *couture* kolekcije za Givenchy, što je označilo njegov prvi pothvat u službenom *couture* ateljeu. Zbog tradicionalne hijerarhije i načina na koji utvrđeni *couture* ateljei funkcioniraju, Galliano se nije uspijevaio uklopiti među Givenchyjev postojeći tim sa svojim radikalnim idejama i načinima. Svoju prvu *couture* kolekciju za Givenchy predstavio je za proljeće/ljeto 1996. godine. Presentaciju je započeo s dva modela postavljena na masivnu hrpu madraca, odjevenih u suknje od tafete sa šlepom od pet metara koji se prostirao niz madrace. Tema kolekcije bila je bajka "Princeza na zrnju graška" te je prva sekcija velikih viktorijanskih haljina svojim izgledom podsjećala na prethodnu kolekciju "Princess Lucretia". Kasnije sekcije sadržavale su jednostavnije siluete inspirirane modom prve polovice dvadesetog stoljeća ukrašene volanima i cvjetnim motivima, jarko obojene haljine silueta pedesetih godina te nekoliko indijskih haljina *sari*. (Taylor, 2020: 122) Recenzije za kolekciju bile su pomiješane, ali je Galliano uspio ostvariti uspjeh i za sebe i za Givenchy.

Slika 14. Givenchy *couture* 1996. godine

Uspjeh se nastavlja i u *prêt-à-porter* kolekciji za koju kreira ženstvene i nosive komade, znatno jednostavnije i pristupačnije od *couture* komada. Prodaja je porasla za osamdeset

posto te je Galliano privukao novu, mlađu klijentelu za Givenchy. Ali nakon samo četiri kolekcije, dvije *couture* i dvije *prêt-à-porter* kolekcije, John Galliano je iz Givenchyja prešao na poziciju kreativnog direktora za modnu kuću Christian Dior koja je definirala njegovu karijeru. Sa svojom velikom kvalificiranom radnom snagom i naizgled bezgraničnim mogućnostima, Dior Gallianu pruža kreativnu slobodu kakvu nikada nije imao do sad. (Taylor, 2020: 141)

Predstavnik grupe LVMH koja je posjedovala Dior, Bernard Arnault, također je u međuvremenu većinski otkupio Gallianov brend, koji je uživao dosljedan uspjeh od sredine devedesetih godina.

Po dolasku u Dior, Galliano je pod velikim pritiskom da predstavi impresivnu kolekciju. Njegova prva prezentacija označavala je pedesetu obljetnicu prve kolekcije Christiana Dora. Bilo je nužno da i on sam ostavi utisak na klijente te predstavi novu i inovativnu viziju za modnu kuću. Galliano je odlučio interpretirati različite arhivne elemente te ih pomiješati s vlastitom estetikom. Kolekcija je po običaju nadahnuta elementima mnogih kultura i povijesnih referenci, od kineskih silueta s vezom do tradicionalnog afričkog ukrašavanja, dok je od Dora posudio klasični karirani *houndstooth* uzorak te siluete večernjih haljina. I kupci i mediji su kolekciju smatrali apsolutnim trijumfom te su po završetku revije Galliana dočekale ovacije publike.

Slika 15. Gallianova prva kolekcija za Dior

S obzirom na veliki uspjeh prve kolekcije i sekcije inspirirane elementima tradicionalnog kineskog odijevanja, Galliano iduću kolekciju nastavlja kreirati u sličnom smjeru. Njegova kreativna vizija je slobodna i ekstravagantna, ali u isto vrijeme kontrolirana i uredna što jasno

predstavlja njegov osobni kreativni rast od kaotičnih početaka karijere. Kroz iduće kolekcije Galliano konstantno predstavlja kreativne fantazije nadahnute povijesnim heroinama, dalekim kulturama i avanturama ovijenim romantičnim večernjim haljinama i glamurozno ukrašenim komadima prezentiranim kroz pomno razrađene teatralne revije. Jedan od najekstravagantnijih primjeraka je proljetna *couture* kolekcija iz 1998. godine. Inspiriran raskošnom markizom Mariom Luisom Casati i njenim jednako raskošnim zabavama, Galliano je za reviju organizirao spektakularni bal pod maskama, podijeljen na prolog i šest činova, na koji su modeli pristizali mramornim stubištem uz pomoć oskudnije odjevenih mladića kako bi upotpunili fantaziju. Šest činova je sadržavalo različite tematski povezane komade, od dnevne odjeće inspirirane porculanskim pastirskim figuricama do orijentalnih večernjih komada od baršuna s raskošnim vezom i aplikacijama. Kolekcija je proglašena najsenzacionalnijim modnim događajem u Parizu. (Taylor, 2020: 164)

Slika 16. Christian Dior *couture* kolekcija za proljeće/ljeto 1998. godine

Nedugo zatim, Galliano je nadmašio svoj spektakularni maskenbal modnom revijom održanom na pariškom metrou. Na postaju Austerlitz je parni vlak dovezao modela u liku princeze Pocahontas u pratnji lažnih Američkih domorodaca, što bi danas izazvalo mnoštvo negativnih posljedica te ovakva prezentacija ne bi bila moguća. Nakon takvog ekscesivnog spektakla, Galliano je u obje modne kuće 20. stoljeće zatvorio na pojednostavljenoj noti.

2000. – zlatne godine

Svojom posljednjom *couture* kolekcijom za jesen 1999. godine, Galliano unaprijed postavlja ton za buduće kolekcije novog milenija. Romantiku i sanjivost nadograđuje snažnijim i seksepilnim siluetama, modernijega izgleda prikladnijeg za novu eru. Već prvom proljetnom kolekcijom za Dior 2000. godine postavlja jedan od ključnih trendova koji će trajno obilježiti dvije tisućite godine u modi, a to je logomanija. Od odjeće do modnih dodataka, Diorov klasični CD logo bio je glavni motiv koji se provukao čitavom kolekcijom. Te iste sezone po prvi put predstavlja slavnu *Dior Saddle* torbicu u obliku sedla, koja je i danas popularan komad među obožavateljima mode. Galliano evidentno odstupa od svoje prijašnje estetike koju modni kritičari sada opisuju kao vulgarnu i neprimjerenu, ali koja u isto vrijeme privlači nove, mlađe klijente kojima odgovaraju provokativni nosivi komadi. Nova se estetika također očituje u reklamnim kampanjama koje za modnu kuću fotografira Nick Knight.

Slike 17., 18. i 19. Reklamna kampanja za proljetnu kolekciju 2000. godine

Bajkoviti elementi više nisu bili u Gallianovom interesu te je njegov sljedeći pothvat utemeljen na guranju granica mode, šokantnim elementima te čudesnim kreacijama koje nadmašuju očekivanja. Unatoč svemu tome, bespriječna kvaliteta njegova rada ostaje netaknuta. Dok su *prêt-à-porter* kolekcije bile pretežito nosive i barem relativno uzemljene, *couture* kolekcije naočigled nisu imale granica u smislu avangardnog pristupa modi i odijevanju. Kolekcije za vlastitu modnu kuću Galliano također nadahnjuje nešto maštovitijim, kostimskim elementima. Za proljetnu je Dior *couture* kolekciju tako inspiraciju pronašao među pariškim beskućnicima. Podrapana skupocjena svila, spaljena i probušena

odjeća te polomljeni dodatci u radikalnom su pokretu prezentirani najbogatijim klijentima najluksuznijeg modnog ateljea. Takav nečuven pothvat uvelike je obilježio ostatak Gallianove karijere. Ovom kolekcijom je po prvi put prerastao modni svijet te su novine poput *New York Times* i *Le Figaro* također pisale o njoj. Svijet je bio šokiran te su brojni aktivisti javno protestirali njegovoj neumjesnosti, ali Dior nije osjetio negativne posljedice. Naprotiv, u godinu je dana njihova prodaja porasla za 10% na 220.3 milijuna. (Taylor, 2020: 201).

U prvoj polovici dvije tisućitih godina, Galliano pretežito posuđuje elemente iz afroameričke kulture odijevanja, tzv. *ghetto-fabulous* estetiku te specifičnu inspiraciju prolazi u ženama hip-hop glazbene scene, poput Missy Elliot, Mary J Blige te Lil' Kim. Važno je napomenuti kako bi se u današnje vrijeme takav slučaj, zbog izloženosti internetu i socijalnim medijima te većoj dostupnosti informacija, smatrao iznimno neprimjerenim te bi vrlo loše utjecao na reputaciju modne kuće Dior. Ukratko, takva kolekcija danas ne bi bila moguća. Štoviše, većina Gallianovih kolekcija ne bi preživjela u suvremenom izdanju modne industrije. Ali 2000. je godine kolekcija bila komercijalni uspjeh. Već iduće sezone Galliano svijetu zadaje novi val šoka. Ovoga puta kolekciju nadahnjuje fetišizmom, seksualnošću – i katoličanstvom. Model odjeven u biskupsku odoru otvorio je reviju uz pozadinske zvukove pornografskih filmova i bičevanja, dok je iza njega slijedila uvrnuta svadbena procesija u kojoj je svaki model imao određenu ulogu – od "mladenke" do "bake". Odjeća je varirala od satenske *bias cut* vjenčаницe, barokne haljine s izvezenim scenama giljotine, sve do svilenog kimona na raspetom modelu s povezom preko usana. Bez obzira na radikalne koncepte, njegova odjeća ostaje nedvojbeno kvalitetna i privlačna što se očituje u uspjehu Diora i podvojenim kritičarima koji osuđuju tematiku, ali ne i samu odjeću. Kroz iduće kolekcije Galliano nastavlja svojim novootkrivenim pravcem, istražujući različite teme poput stripovskih heroja, rave kulture, ulične umjetnosti i sl. Također se okreće različitim kulturama poput Islamske, Afričke te Kineske.

Oko 2002. godine započinje fazu avanturističkih kolekcija inspiriranih vlastitim putovanjima. Za proljetnu Dior *couture* kolekciju inspiraciju pronalazi u Rusiji, miješajući elemente ruske kulture s Mongolijom. Kolekcija je prepuna raznolikih boja, oblika i tekstura inspiriranih mjestima koja je posjetio sa svojim istraživačkim timom, kompletirana cirkuskim plesačima, balerinama i orijentalnim zmajevima. Puka energija, živost, kvaliteta i mašta ove kolekcije dokazala je kako je *haute couture* daleko od svršetka, ovo je *couture* za novu generaciju. (Taylor, 2020: 234).

Slike 20., 21., 22. i 23. Dior *couture* kolekcija za proljeće 2002. godine

Etnička tematika nastavlja se u kolekcijama i za Dior i za Galliano. U jesenskoj kolekciji 2002. za John Galliano kolekciju inspiraciju pronalazi u Kineskoj i Eskimskoj ikonografiji s peruanskim i škotskim elementima. (Taylor, 2020: 238). Za Dior je kolekcije Galliano kroz nekoliko idućih sezona predstavio spektakularne prezentacije inspirirane Meksikom, Indijom te osobnim istraživačkim putovanjem u Kinu i Japan, čija je kultura nadahnula proljetnu *couture* kolekciju 2003. godine. Nakon velikog zakašnjenja, modnu reviju otvaraju kineski akrobati koji su svoj gimnastički performans izvodili tijekom čitave prezentacije dok su modeli na visokim platformama izlazili u teškim predimenzioniranim varijacijama na kimono, s detaljnim ukrašavanjima i vezom. Ovom kolekcijom Galliano nastavlja vlastitu tradiciju izričito nenosivih *couture* komada koji brišu granice između mode i umjetnosti, dok *prêt-à-porter* kolekcije sličnu tematiku pokušavaju približiti nosivoj odjeći za klijente.

Slika 24. Dior *couture* kolekcija za proljeće 2003. godine

Iduće je godine proljetnu *couture* kolekciju nadahnuo putovanjem kroz Egipat. Stapajući elemente tradicionalnog odijevanja drevnog Egipta sa siluetama pariških *couture* salona iz 1950-ih godina ostvario je spektakularnu fuziju koja nadilazi povijesne i kulturne razlike. Koristio je H-liniju podignutog struka koju je popularizirao Christian Dior. Kreacije inspirirane sfingama, faraonima te mumijama bile su detaljno ukrašene impresivnim vezom, perjem i aplikacijama. Unatoč tome što kao i u prethodnim *couture* kolekcijama ove kreacije nisu bile nosive, zapamćene su kao vrhunac *couture* umješnosti. Jednakim tempom Galliano godinu za godinom predstavlja vrhunske, ekstravagantne kolekcije raznih inspiracija, od kraljevskih obitelji, srednjovjekovnih vitezova, gejši do *celebrity* kulture.

Jesenskom *couture* kolekcijom 2005. godine, kuća Dior proslavila je stoti rođendan osnivača i dizajnera Christiana Dora. Kolekcija je inspirirana različitim fazama Diorova života prema čemu je osmišljena i sama prezentacija. Za početak, reviju je otvorio dječak u ulozi mladog Christiana Dora u pratnji majke odjevene u luksuznu odjeću edvardijanskoga doba. Zatim slijedi faza kreiranja i početaka Diorove karijere, za koju je Galliano osmislio haljine naizgled nedovršene, s komadima tkanine pričvršćene na korzete oblikovane prema izgledu krojačkih lutki. Kroz preostale je faze odao počast različitim muzama i inspiracijama Christiana Dora, kao i njegovim najpoznatijim kreacijama te revolucionarnim siluetama.

U usporedbi s avangardnim kolekcijama s početka desetljeća, Galliano je dvije tisućite godine zatvorio na pojednostavljenoj noti. Posljednje sezone druge polovice dvije tisućitih godina poprimile su komercijalniji izgled, s elementima fantazije i kićenosti još uvijek prisutnima ali u znatno manjoj količini tako da je odjeća uglavnom nosiva. Kreativnom konstrukcijom i unikatnim siluetama odjevnih predmeta Galliano je i dalje na visokom standardu kreativnog izražavanja i kvalitete odjeće te uživa neizmjeran uspjeh među kritičarima i klijentima. Upravo se zbog takvog ustaljenog uspjeha kroz čitavo desetljeće dvije tisućite godine smatraju zlatnim godinama Gallianova stvaralaštva.

2010. – pad i povratak

Prvog je ožujka 2011. godine John Galliano naglim pokretom otpušten s pozicije kreativnog direktora u modnim kućama Christian Dior i John Galliano. Nakon što je pod utjecajem alkohola javno izjavljivao antisemitske opaske, njegovoj je karijeri iznenada došao kraj. Svoju posljednju kolekciju za Dior prikazao je u proljeće 2011. godine, *couture* uspješnicom zatvorivši legendarno poglavlje modne kuće kakvo će se rijetko ponoviti. Iako je jesenska *prêt-à-porter* kolekcija njegova službeno posljednja, nije poznato koliki je udio kolekcije

zapravo kreirao Galliano, koji osobno nije prisustvovao njenoj prezentaciji. Te iste sezone prezentirana je nedovršena verzija kolekcije za John Galliano. Unatoč tome što je njegova karijera bila naočigled gotova, njegov doprinos modnoj industriji ostaje cijenjen i zabilježen u povijesti. Nakon javnog skandala Galliano odlazi na odvikavanje te kroz nekoliko idućih godina uglavnom izbjegava javnost. 2013. godine je po prvi put nakon skandala intervjuiran za američki časopis *Vanity Fair*, gdje je otvoreno govorio o svojoj borbi s ovisnošću, vlastitoj percepciji događaja koji mu je okončao karijeru te mogućnostima za budućnost. Prvi znak povratka na modnu scenu imao je kao gostujući dizajner za jesensku kolekciju dizajnera Oscara de la Rente 2013. godine, ali je pravi povratak doživio potkraj 2014. godine kada je dobio poziciju kreativnog direktora za modnu kuću Maison Margiela. Svoju prvu kolekciju predstavio je *couture* linijom u proljeće 2015. godine. Galliano je proučavajući arhivu modne kuće iskoristio elemente poput minimalizma i dekonstruktivizma te ih provukao kroz filter vlastitog kreativnog jezika i sada već prepoznatljivih motiva. Modna je industrija entuzijastično prihvatila njegov povratak na modnu scenu. Galliano je u posljednjih osam godina rada za Margielu pronašao jedinstveni pristup i vlastitu interpretaciju kodova modne kuće koje stapa sa svojom sklonosti prema teatralnosti i avangardi.

Slike 25. i 26. Margiela kolekcija za jesen 2022. godine

3. Vlastito likovno ostvarenje

Ciklus ilustracija Paperdoll Heaven

Ciklus ilustracija *Paperdoll heaven* nastao je iz poštovanja i zavidljivošću kreacijama modnoga dizajnera Johna Galliana. Naziv ciklusa potječe od popularne istoimene web igrice iz autorovog djetinjstva te ljubavi prema lutkama i odjeći.

Kroz ilustracije autor kronološki prati Gallianovu karijeru od samih početaka te odabire ključne trenutke i kolekcije koji su obilježili njegovu karijeru i potaknuli unaprjeđenje. Kreacije su odabrane na temelju relevantnosti, popularnosti ili sentimentalne važnosti autoru te ilustriraju vremensku crtu kreativnog izražavanja i razmišljanja Johna Galliana kroz odjeću.

Cilj je ovog rada postići vizualnu reprezentaciju promjene i rasta kroz koju modni dizajner prolazi tijekom pet desetljeća te promatraču približiti sve pojedine elemente koji definiraju kreativni vokabular Johna Galliana.

Autor ilustracije realizira ručno pomoću kombinacije alkoholnih markera, olovki za bojanje, gel kemijske olovke, akvarela i akrila. Ilustracije su zatim digitalno dovršene pomoću digitalnog kolažiranja i dorade.

Slika 27. završna kolekcija na fakultetu, 1984. godine

Slika 28. John Galliano ready-to-wear kolekcija za proljeće 1985. godine

Slika 29. John Galliano ready-to-wear kolekcija za proljeće 1994. godine

Slika 30. John Galliano ready-to-wear kolekcija za jesen 1994. godine

Slika 31. Givenchy couture kolekcija za proljeće 1996. godine

Slika 32. Christian Dior couture kolekcija za proljeće 1997. godine

Slika 33. Christian Dior couture kolekcija za proljeće 1998. godine

Slika 34. Christian Dior couture kolekcija za jesen 1999. godine

Slika 35. Christian Dior ready-to-wear kolekcija za jesen 2000. godine

Slika 36. Christian Dior couture kolekcija za proljeće 2003. godine

Slika 37. Christian Dior couture kolekcija za proljeće 2004. godine

Slika 38. Christian Dior couture kolekcija za jesen 2005. godine

Slika 39. Christian Dior couture kolekcija za proljeće 2011. godine

Slika 40. John Galliano ready-to-wear kolekcija za jesen 2011. godine

Slika 41. Maison Margiela couture kolekcija za proljeće 2015. godine

4. Zaključak

Od samoga početka svoje turbulentne karijere, John Galliano stvara jedinstveni svijet u kojemu kreativnosti nema kraja. Svojim se kreacijama i razumijevanjem mode ističe na posebnu razinu stvaralaštva gdje nema konkurencije. Svoju ljubav prema povijesti i različitim svjetskim kulturama provlači kroz čitav opus stvaralaštva te ih kroz godine sagleda na različite načine koji rezultiraju neviđenom maštovitosti i kreativnošću. Sagledati njegovu karijeru u cijelosti znači svjedočiti kreativnom rastu iz mladog i neiskusnog, ali nedvojbeno talentiranog dizajnera do poštovanog *couturier*-a i jednog od najznačajnijih modnih dizajnera današnjice. Njegova impresivna mogućnost da se nakon svakog pada i poteškoće podigne i ponovno izgradi u sve snažnijem izdanju pomogla mu je u stvaranju iznimno duge karijere. Svojim radom za jedne od najznačajnijih modnih kuća dokazao je svoju vrijednost i u usporedbi s velikanima prošlih vremena čija imena te kuće nose. Cilj je ovog rada istražiti njegov put od obećavajućeg studenta do suvremenog velikana, promatranjem njegovog rada i kreacija kroz desetljeća u kontekstu vremena.

5. Literatura

- Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020.
- Horyn, C.: *Galliano, Chéri*, Vanity Fair, vol. 57, br. 2 (veljača, 1994.) str. 78-81
- Reed, J.: *Incurable Romantic*, Vogue (američki), ožujak, 1993., str. 340-343
- Galliano, J.: *Dior's Asia Major*, Vogue (američki), travanj, 2003.
- Sischy, I.: *Galliano in the Wilderness*, Vanity Fair, br. 635, srpanj, 2013., str. 72-79, 119-123
- Stephens Frings, G.: *Fashion: From Concept to Consumer* (deveto izdanje), Pearson, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2007
- Worsley, H.: *Decades of Fashion*, H.F.Ullman Publishing GmbH, Potsdam, Njemačka, 2011
- Breward, C.: *Fashion*, Oxford University Press, Oxford, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2003
- Lenhert, G.: *A History of Fashion in the 20th Century*, Könemann, Cologne, Njemačka, 2000
- Morton, C.: *Fashion A-Z*;
<https://www.businessoffashion.com/education/fashion-az/bias-cut>
(13.08.2023.)
- Ahmed, O.: *The Impact of John Galliano's A/W94 Japonisme Collection*;
<https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8687/the-impact-of-john-gallianos-a-w94-japonisme-collection> (14.08.2023.)
- Jones, S., Cullen, O.: *Hats: An Anthology*, Harry N. Abrams, New York, Sjedinjene Američke Države, 2009
- Antonaglia, F., Passebois Ducros, J.: *Christian Dior: The Art of Haute Couture*; https://www.academia.edu/download/80735602/978-3-030-26121-4_5.pdf (14.08.2023.)
- Cooper, S. D.: *Fashioning Hatshepsut: A Reinterpretation of the Christian Dior Spring 2004 Haute Couture Collection by John Galliano*;
<https://www.proquest.com/docview/888050323?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true> (15.08.2023.)
- Cosgrave, B.: *John Galliano*, Encyclopedia Britannica;
<https://www.britannica.com/biography/John-Galliano> (13.08.2023.)
- Cole, S.: *Galliano, John*; http://glbtqarchive.com/arts/galliano_j_A.pdf
(13.08.2023.)

6. Prilozi

- **Slika 1:** Meisel, S., *Incurable Romantic*, Vogue (američki), ožujak, 1993., str. 341 (artandcommerce.com)
- **Slika 2:** Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020., str. 14
- **Slika 3:** Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020., str. 19
- **Slika 4:** <https://www.minniemuse.com/articles/art-of/graduation-collections>
- **Slika 5:** <https://www.minniemuse.com/articles/art-of/graduation-collections>
- **Slika 6:** <https://www.mfilomeno.com/art/john-galliano-white-dress/>
- **Slika 7:** harpersbazaar.com
- **Slika 8:** fotografija Julio Donoso (<https://www.instagram.com/juliodonoso>)
- **Slika 9:** <http://www.allegoryofvanity.com/2021/12/john-galliano-1992.html>
- **Slika 10:** Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020., str. 89
- **Slika 11:** <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8687/the-impact-of-john-gallianos-a-w94-japonisme-collection>
- **Slika 12:** <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8687/the-impact-of-john-gallianos-a-w94-japonisme-collection>
- **Slika 13:** <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8687/the-impact-of-john-gallianos-a-w94-japonisme-collection>
- **Slika 14:** <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1996-couture/givenchy>
- **Slika 15:** Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020., str. 146
- **Slika 16:** Taylor, K.: *Galliano: Spectacular Fashion*, Bloomsbury Publishing Plc, London, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2020., str. 165
- **Slika 17:** <https://thefashionbound.com/2022/01/06/dior-me/>
- **Slika 18:** <https://thefashionbound.com/2022/01/06/dior-me/>
- **Slika 19:** <https://thefashionbound.com/2022/01/06/dior-me/>
- **Slika 20:** <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2002-couture/christian-dior>
- **Slika 21:** <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2002-couture/christian-dior>

dior

- **Slika 22:** <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2002-couture/christian-dior>
- **Slika 23:** <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2002-couture/christian-dior>
- **Slika 24:** Meisel, S., *Dior's Asia Major*, Vogue (američki), ožujak, 2003. (artandcommerce.com)
- **Slika 25:** <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/14221/john-galliano-maison-margiela-aw22-couture-review>
- **Slika 26:** <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/14221/john-galliano-maison-margiela-aw22-couture-review>
- **Slika 27:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Johnny Rozsa.
- **Slika 28:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Giovanni Giannoni.
- **Slika 29:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Victor Virgile.
- **Slika 30:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Guy Marineau.
- **Slika 31:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Condé Nast Archive.
- **Slika 32:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Peter Lindbergh.
- **Slika 33:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Condé Nast Archive.
- **Slika 34:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Condé Nast Archive.
- **Slika 35:** vlasništvo autora.
- **Slika 36:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Style.com.
- **Slika 37:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Olivier Claisse.
- **Slika 38:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Marcio Madeira.
- **Slika 39:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Yannis Vlamos.
- **Slika 40:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Alessandro Garfalo.
- **Slika 41:** vlasništvo autora. Kolažni elementi fotografija Craig McDean.